

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ
PO III KWARTAŁACH 2019 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Warszawa, 4 lutego 2020 r.

**Autorzy - pracownicy Departamentu Nadzoru Ubezpieczeniowego
i Monitorowania Ryzyk**

Słowa kluczowe: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI,
WYPŁACALNOŚĆ

Wstęp

W raporcie zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące wyników finansowych sektora ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2019 roku, zagregowane na podstawie dodatkowych kwartalnych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Przedstawiono również podstawowe tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu tego okresu i podjęto próbę wyjaśnienia i uzasadnienia zidentyfikowanych zmian.

Początkowe rozdziały raportu – dotyczące przychodów i kosztów oraz wyników działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, jak również informacja o pozycjach bilansowych – zostały opracowane na podstawie sprawozdawczości dla celów rachunkowości, natomiast rozdział dotyczący wypłacalności zakładów ubezpieczeń opracowany został na podstawie sprawozdawczości dla celów wypłacalności.

Na dzień 30 września 2019 roku wszystkie zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniały wymogi wypłacalności.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	4
2. PRZYCHODY I KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	5
2.1. PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	5
2.1.1. PRZYCHODY Z TYTUŁU SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO	5
2.1.1.1. ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE (DZIAŁ I)	6
2.1.1.2. ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ POZOSTAŁYCH OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH (DZIAŁ II)	8
2.2. KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	10
2.2.1. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE	11
2.2.2. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	14
2.3. WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	17
2.3.1. WYNIK TECHNICZNY	17
2.3.2. WYNIK FINANSOWY NETTO	20
3. BILANS ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1.1. LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	24
3.2. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	25
3.2.1. KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	26
3.2.2. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO	28
4. WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	31
4.1. STRUKTURA ŚRODKÓW WŁASNYCH	31
4.2. STRUKTURA RYZYKA WEDŁUG KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI	32
4.3. WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI	36
SPIS TABEL	38
SPIS WYKRESÓW	39

1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na koniec III kwartałów 2019 roku zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 60 krajowych zakładów ubezpieczeń – 26 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 33 zakłady ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji. Wszystkie zakłady posiadające zezwolenie prowadziły działalność w analizowanym okresie.

Na krajowym rynku ubezpieczeń przeważa kapitał zagraniczny, jako dominujący występuje w 17 zakładach działu I i w 20 zakładach działu II.

PKO TU S.A. decyzją KNF z dnia 23 kwietnia 2019 roku otrzymała zezwolenie na rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności o grupę 3 (auto-casco) i grupę 10 (OC komunikacyjne). Zmianę statutu zarejestrowano w KRS w dniu 17 czerwca 2019 roku.

POLSKI GAZ TUW decyzją KNF z dnia 11 czerwca 2019 roku otrzymał zezwolenie na rozszerzenie działalności o grupę 2 w dziale II (ubezpieczenia choroby). Zmianę statutu zarejestrowano w KRS w dniu 26 sierpnia 2019 roku.

W dniu 5 lipca 2019 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano zmianę nazwy zakładu **GOTHAER TU S.A.** na **WIENER TU S.A. Vienna Insurance Group**.

KNF w dniu 6 sierpnia 2019 roku wydała decyzję o braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do nabycia przez **SALTUS TUW** udziałów **MACIF ŻYCIE TUW**, w ilości przekraczającej 50% głosów na WZ i przekraczającej 50% udziału w jego kapitale zakładowym, wyznaczając jednocześnie 31 października 2019 roku jako ostateczny termin nabycia udziałów. W dniu 20 sierpnia 2019 roku **SALTUS TUW** nabył 100% udziałów **MACIF ŻYCIE TUW** od "Mutuelle" i "Mutavie". Tym samym stał się jedynym właścicielem towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

2. Przychody i koszty zakładów ubezpieczeń

2.1. Przychody zakładów ubezpieczeń¹

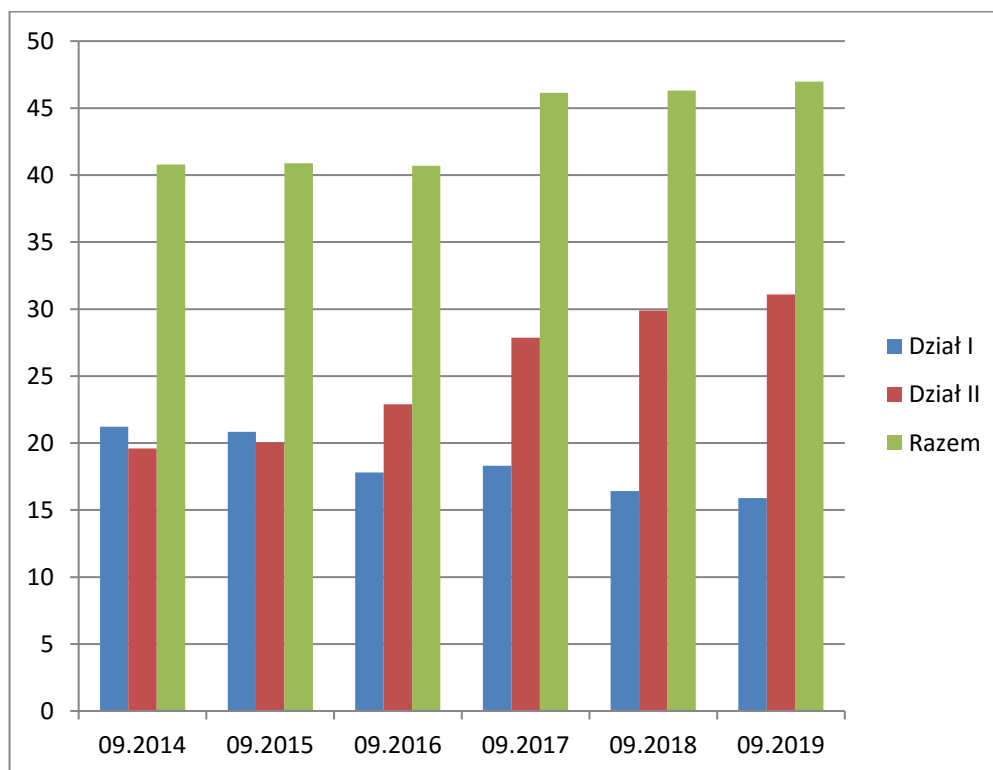
W trakcie III kwartałów 2019 roku zakłady ubezpieczeń uzyskały przychody w wysokości 62,04 mld zł. W strukturze przychodów zakładów ubezpieczeń dominują: składka przypisana brutto (75,73% przychodów ogółem) i przychody z lokat (9,69% przychodów ogółem, a wraz z niezrealizowanymi zyskami z lokat prawie 15,18% przychodów ogółem). Ogółem przychody zakładów ubezpieczeń były o 2,69 mld zł (4,53%) większe niż w analogicznym okresie 2018 roku.

2.1.1. Przychody z tytułu składki przypisanej brutto

Na koniec III kwartałów 2019 roku składka przypisana brutto krajowych zakładów ubezpieczeń wyniosła 46,98 mld zł i była minimalnie (o 1,47%) wyższa niż rok wcześniej. W dziale I nastąpił spadek składki o 3,11%, natomiast w dziale II odnotowano jej wzrost o 3,99%.

Składka przypisana sektora ubezpieczeń wyniosła 46,98 mld zł

Wykres 1. Składka przypisana brutto w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

¹ Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń. Wyniki zakładu reasekuracji PTR S.A. uwzględnione zostały w wynikach zakładów ubezpieczeń działu II.

2.1.1.1. Zakłady ubezpieczeń na życie (dział I)

Składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2019 roku wyniosła 15,90 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem 2018 roku była niższa o 0,51 mld zł.

Wśród grup ubezpieczeń działu I spadek składki przypisanej brutto wystąpił w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe²) oraz w grupie 2 (ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci). W pierwszym przypadku składka zmniejszyła się o 1,04 mld zł, tj. o 16,91%, z poziomu 6,18 mld zł do 5,13 mld zł. W drugim przypadku nastąpił minimalny spadek składki (o 0,77 mln zł, tj. o 0,94%).

Wzrost składki o 0,30 mld zł (o 6,86%) wystąpił w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe), z wartości 4,41 mld zł do 4,71 mld zł. W grupie 1 nastąpiło zwiększenie składki o 0,23 mld zł (o 4,07%), z poziomu 5,64 mld zł do 5,87 mld zł.

Minimalny wzrost składki przypisanej brutto wystąpił również w grupie 4 (ubezpieczenia rentowe). Składka zwiększyła się o 2,47 mln zł.

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu I

W dziale I udział w rynku mierzony wielkością składki przypisanej brutto 5 największych zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2019 roku wyniósł 66,29% i był o 1,15 pkt proc. wyższy niż rok wcześniej.

**Udział w rynku
5 największych
zakładów
działu I wyniósł
66,29%**

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2018 i 2019 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	09.2018	Zakład ubezpieczeń	09.2019
1	PZU ŻYCIE SA	37,77%	PZU ŻYCIE SA	39,95%
2	AVIVA TUnŻ S.A.	8,41%	AVIVA TUnŻ S.A.	8,85%
3	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	7,56%	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A.	7,10%
4	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A.	6,88%	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	5,77%
5	TU na ŻYCIE EUROPA S.A.	4,51%	TUnŻ WARTA S.A.	4,63%
Razem:		65,14%	Razem:	66,29%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

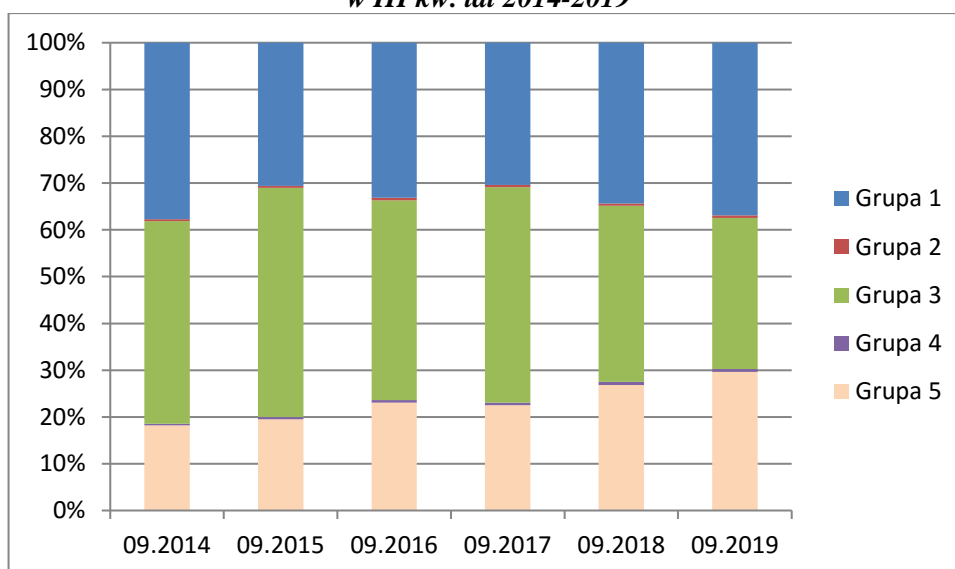
² Zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej **grupę 3 działu I** stanowią ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, **dalej zwane ubezpieczeniami na życie związanymi z UFK.**

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu I

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu I na koniec III kwartałów 2019 roku dominowały ubezpieczenia na życie (grupa 1), stanowiące 36,93% składki przypisanej brutto. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia grupy 3 (ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe), stanowiące 32,28% łącznej składki. Na kolejnym miejscu znajdowały się uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5), stanowiące 29,61% składki przypisanej brutto. Udział ubezpieczeń rentowych (grupa 4) i posagowych (grupa 2) pozostawał nieznaczny i wynosił odpowiednio 0,66% i 0,51% składki przypisanej brutto działu I z ubezpieczeń bezpośrednich.

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia z grupy 1, stanowiące 36,93% składki całego działu

Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Zakłady ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2019 roku uzyskały składkę przypisaną brutto z tytułu ubezpieczeń grupowych w wysokości 6,33 mld zł, a z tytułu ubezpieczeń indywidualnych w wysokości 9,57 mld zł.

W stosunku do analogicznego okresu 2018 r. składka z tytułu ubezpieczeń grupowych nieznacznie wzrosła o 0,09 mld zł, a z ubezpieczeń indywidualnych zmniejszyła się o 0,60 mld zł. Wzrost składki grupowej w badanym okresie wykazało 14 zakładów ubezpieczeń na życie i tyle samo zakładów odnotowało spadek składki indywidualnej.

Spośród 26 zakładów ubezpieczeń działu I, 10 zakładów (8 w okresie poprzednim) posiadało przekraczający 50% udział składki z ubezpieczeń grupowych w całym portfelu ubezpieczeń.

Składka przypisana brutto z tytułu wpłat jednorazowych za III kwartały 2019 r. osiągnęła poziom 3,42 mld zł i zmniejszyła się w stosunku do analogicznego okresu roku 2018 o 0,70 mld zł. Natomiast składka płacona okresowo wyniosła w badanym okresie 12,47 mld zł i zwiększyła się o 0,19 mld zł. Spadek składki opłacanej jednorazowo w stosunku do III kwartałów 2018 r. wykazało 14 zakładów ubezpieczeń na życie.

Tylko 6 zakładów ubezpieczeń działu I posiadało przekraczający 50% udział składek jednorazowych w całym portfelu ubezpieczeń, podobnie jak w analogicznym okresie 2018 r.

2.1.1.2. Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

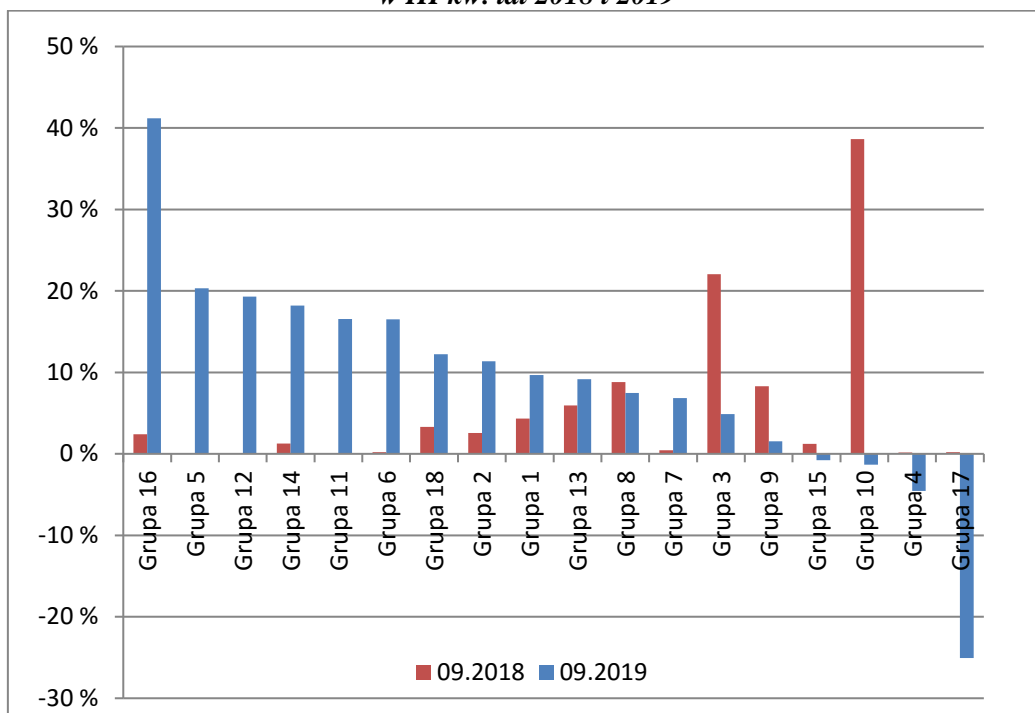
Wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu II na koniec III kwartałów 2019 roku wyniosła 31,08 mld zł i w porównaniu ze składką osiągniętą w analogicznym okresie roku poprzedniego była wyższa o 1,19 mld zł (o 3,99%).

Wzrost składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej w stosunku do III kwartałów 2018 roku odnotowano w czternastu grupach ubezpieczeń działu II. Największy przyrost składki miał miejsce: w grupie 3 (auto-casco) o 0,30 mld zł, tj. o 4,86%, do wartości 6,41 mld zł; w grupie 16 (ubezpieczenia ryzyk finansowych) o 0,20 mld zł, tj. o 41,19%, do wartości 0,70 mld zł oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód rzeczowych spowodowanych przez żywioły) o 0,18 mld zł, tj. o 7,49%, do wartości 2,56 mld zł.

W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego cztery grupy ubezpieczeniowe działu II zanotowały spadek składki, największy - grupa 10 (OC komunikacyjne) – o 0,15 mld zł.

W ramach reasekuracji czynnej wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 1,97 mld zł i była wyższa o 0,13 mld zł niż w III kwartale 2018 roku.

Wykres 3. Dynamika składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kw. lat 2018 i 2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu II

Na koniec III kwartałów 2019 roku udział w rynku, mierzony wielkością składki przypisanej brutto 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 69,34%, co stanowiło spadek o 1,83 pkt proc. w porównaniu z poprzednim okresem.

Udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wynosi 69,34%

Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2018 i 2019 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	09.2018	Zakład ubezpieczeń	09.2019
1	PZU SA	32,02%	PZU SA	30,23%
2	STU ERGO HESTIA SA	15,00%	STU ERGO HESTIA SA	15,18%
3	TUİR WARTA S.A.	13,98%	TUİR WARTA S.A.	14,36%
4	TUİR ALLIANZ POLSKA S.A.	5,19%	TUİR ALLIANZ POLSKA S.A.	4,91%
5	AXA UBEZPIECZENIA TUİR S.A.	4,98%	AXA UBEZPIECZENIA TUİR S.A.	4,66%
Razem		71,17%	Razem	69,34%

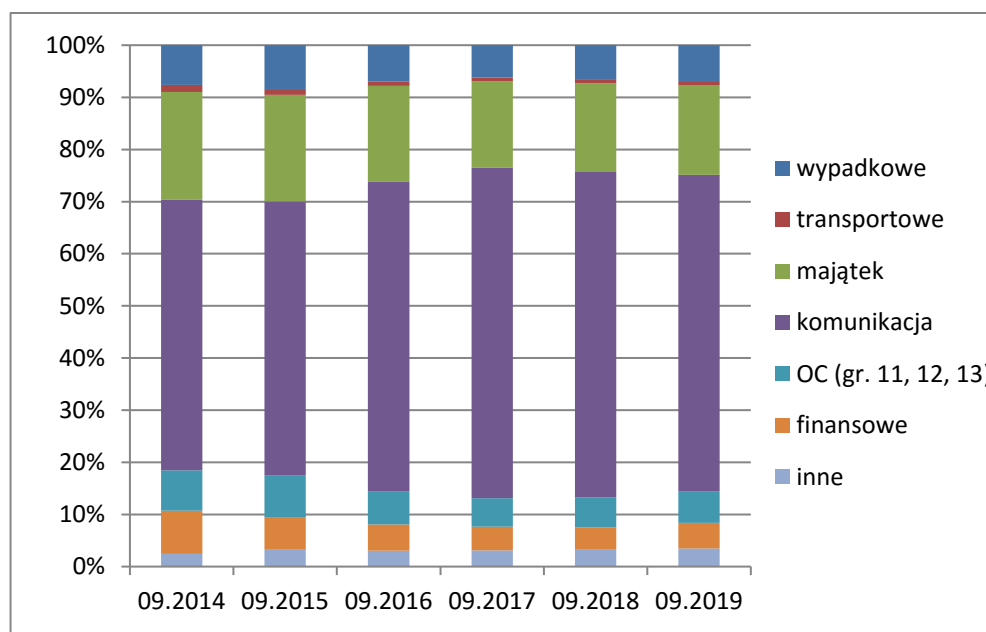
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu II

W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych bezpośrednich na koniec III kwartałów 2019 roku dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10), stanowiące łącznie 60,67% składki przypisanej brutto działu II z działalności bezpośredniej, przy czym udział grupy 10 (OC komunikacyjne) wyniósł 38,63%, natomiast grupy 3 (auto-casco) – 22,04%. Udział ubezpieczeń komunikacyjnych zmniejszył się o 1,77 pkt proc. w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 17,11% składki (wzrost udziału o 0,12 pkt proc.). Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 6,90% (wzrost udziału o 0,41 pkt proc.), następnie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (grupy 11, 12 i 13) o udziale 6,05% (wzrost o 0,31 pkt proc.) oraz ubezpieczenia finansowe (grupa 14, 15, 16) o udziale 4,90%, gdzie nastąpiło zwiększenie udziału o 0,74 pkt proc.

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu II dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 60,67% składki całego działu

Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

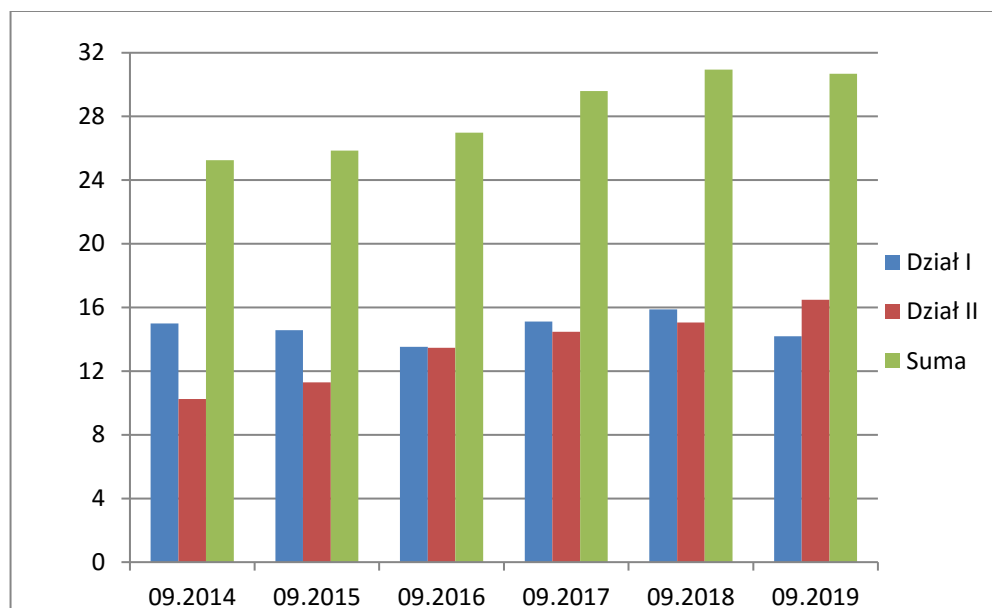
2.2. Koszty zakładów ubezpieczeń

Łączne koszty zakładów ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2019 roku wyniosły 56,05 mld zł. W strukturze kosztów dominowały odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (54,73% łącznych kosztów) oraz łączne koszty akwizycji i koszty administracyjne (22,27% łącznych kosztów). Ogółem koszty zakładów ubezpieczeń były o 2,41 mld zł (4,50%) większe niż w analogicznym okresie 2018 roku.

2.2.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W trakcie III kwartałów 2019 roku zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 30,68 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów. W porównaniu z analogicznym okresem 2018 roku wartość ta zmniejszyła się o 0,27 mld zł, czyli o 0,87%, na co wpływ miał spadek wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale ubezpieczeń na życie.

Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W dziale I w trakcie III kwartałów 2019 roku wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 14,19 mld zł (46,27% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 1,69 mld zł (o 10,65%) niższą, niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

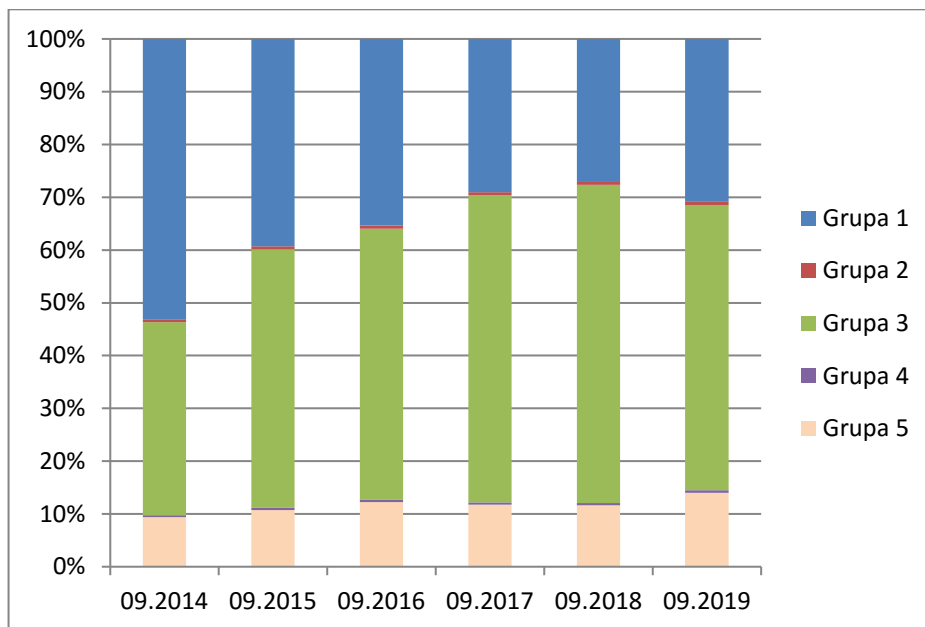
Z punktu widzenia poszczególnych grup ubezpieczeń spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był niższymi wypłatami w ramach grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 1,91 mld zł, tj. o 19,90%, z poziomu 9,58 mld zł do poziomu 7,67 mld zł.

Największy wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych nastąpił w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,14 mld zł, tj. 7,63%, z kwoty 1,85 mld zł do kwoty 1,99 mld zł oraz w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,08 mld zł, tj. 1,80%, z kwoty 4,30 mld zł do kwoty 4,38 mld zł.

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale I spadła o 10,65%

W strukturze odszkodowań i świadczeń wypłaconych z działalności bezpośredniej w dziale I udział grupy 3 wyniósł 54,05%, grupy 1 – 30,87%, zaś grupy 5 – 14,02%,

Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń dziale I w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w porównaniu z III kwartałami 2018 r. odnotowano w 13 zakładach ubezpieczeń, zaś wzrost również w 13 zakładach ubezpieczeń dziale I.

■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W dziale II w ciągu III kwartałów 2019 roku wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 16,48 mld zł (53,73% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 1,42 mld zł, tj. o 9,44% wyższą niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Najwyższe odszkodowania i świadczenia dziale II wypłacono z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych, czyli grupy 10 (OC komunikacyjne) – 7,00 mld zł oraz grupy 3 (auto-casco) – 4,12 mld zł. Udział obu grup w odszkodowaniach i świadczeniach z tytułu działalności bezpośredniej dziale II jest znaczący – dla grupy 10 wyniósł 44,77%, zaś dla grupy 3 – 26,34%.

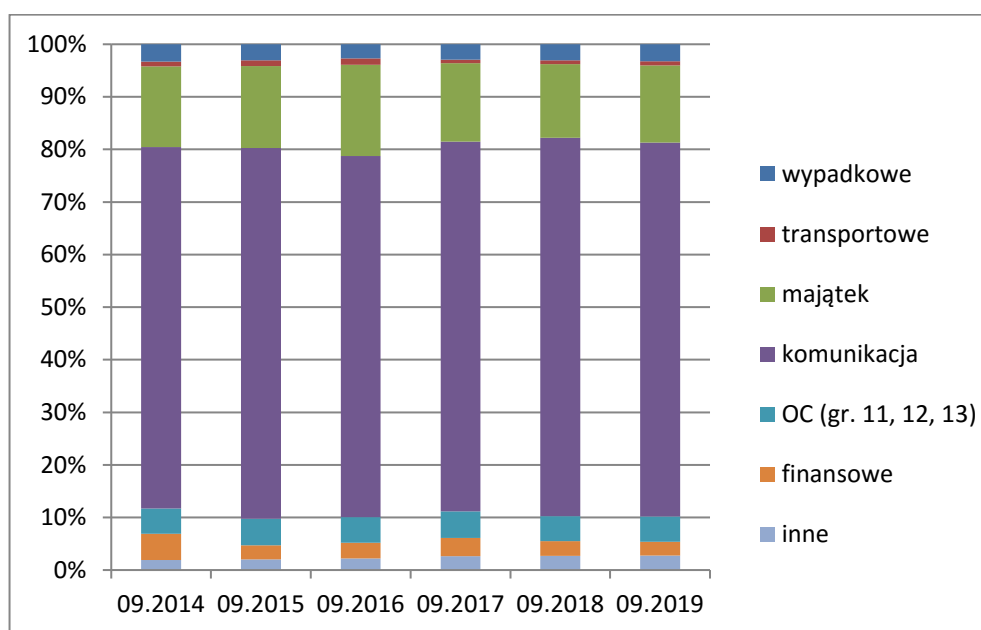
Wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto dotyczył 13 grup ubezpieczeń, a największy miał miejsce w ubezpieczeniach komunikacyjnych oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami). W grupie 3 nastąpiło zwiększenie wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II wzrosła o 9,44%

o 0,46 mld zł, tj. o 12,59%, z poziomu 3,66 mld zł do poziomu 4,12 mld zł. W grupie 10 odszkodowania wzrosły o 0,40 mld zł, tj. o 6,00%, z poziomu 6,60 mld zł do poziomu 7,00 mld zł, natomiast w grupie 8 – o 0,23 mld zł, tj. 23,02%, z kwoty 0,99 mld zł do kwoty 1,22 mld zł.

Niewielki spadek wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto dotyczył pięciu grup ubezpieczeń, w tym największy miał miejsce w grupie 15 (gwarancja ubezpieczeniowa) – o 0,01 mld zł, tj. o 6,05%, z poziomu 0,14 mld zł do poziomu 0,13 mld zł, w grupie 12 (ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej) – o 0,01 mld zł, tj. 68,94%, z 10,46 mln zł do 3,25 mln zł oraz w grupie 14 (ubezpieczenie kredytu) – o 0,01 mld zł, tj. 4,10%, z 0,17 mld zł do 0,16 mld zł.

Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według typów ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w porównaniu z III kwartałami 2018 r. odnotowano w 30 zakładach ubezpieczeń działu II, a spadek w 4 zakładach ubezpieczeń.

■ Wskaźnik szkodowości na udziale własnym

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje, jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznaczają na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

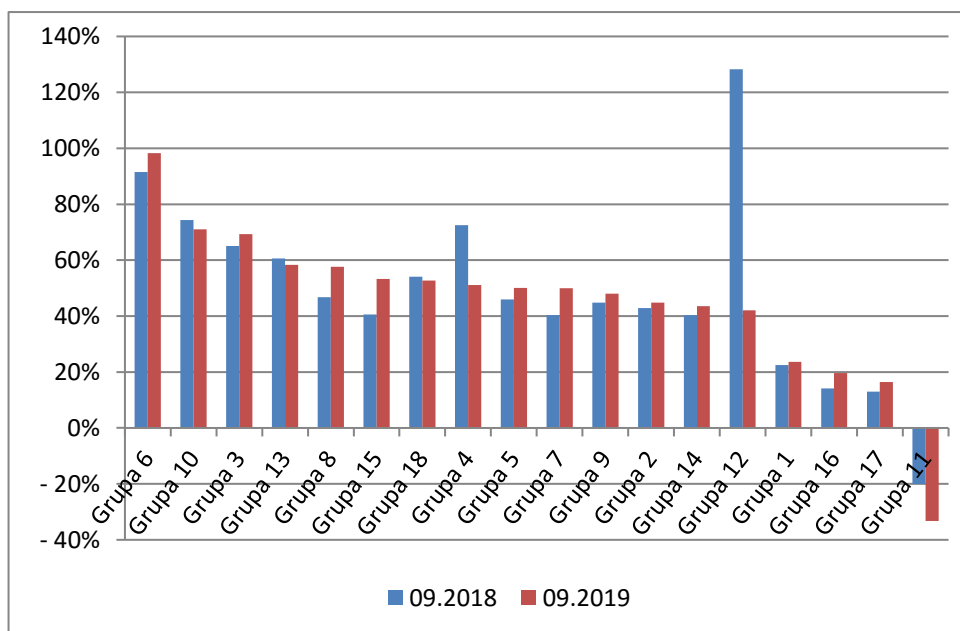
Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w okresie III kwartałów 2019 r. spadł w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego z 61,28% do 62,16%, tj. o 0,88 pkt proc. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń tego

Zakłady ubezpieczeń działu II na wypłatę odszkodowań i świadczeń przeznaczyły 62,16% składki zarobionej na udziale własnym

działu przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia 62,16% składki zarobionej na udziale własnym.

Kształtowanie się wskaźnika szkodowości w poszczególnych grupach ubezpieczeń przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2018 i 2019 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród kosztów zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują koszty akwizycji, koszty administracyjne oraz prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów (jako pomniejszenie kosztów akwizycji i administracyjnych).

W ciągu III kwartałów 2019 roku koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 10,95 mld zł, co oznacza wzrost w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 5,38%, tj. o 0,56 mld zł.

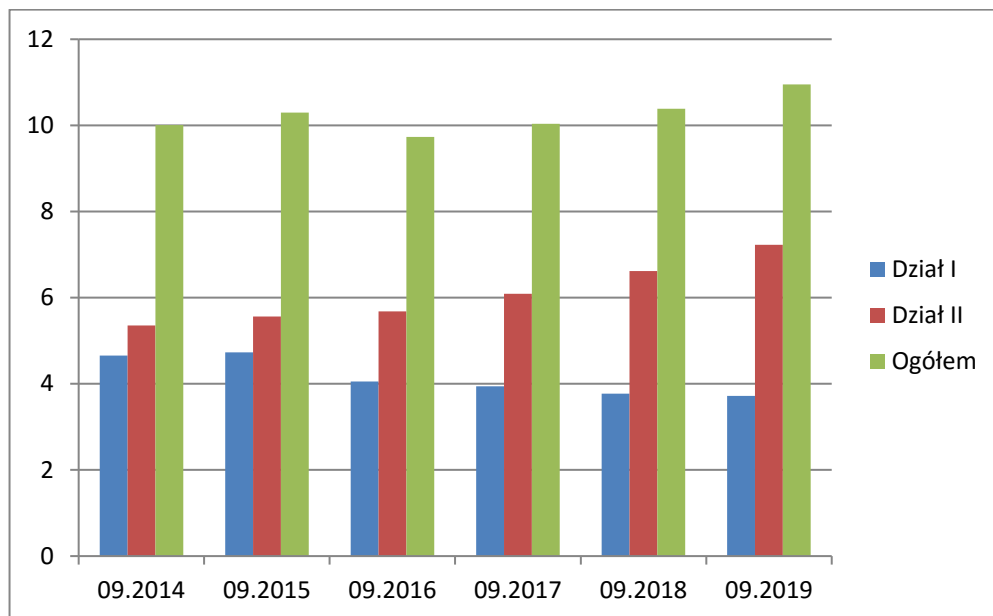
Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 26,87 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym (ok. 26,00 zł w III kwartałach 2018 r.). W ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły ok. 23,80 zł na 100 zł składki (ok. 23,29 zł w III kwartałach 2018 r.), natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych ok. 28,78 zł na 100 zł składki (ok. 27,84 zł w III kwartałach 2018 r.).

Koszty działalności ubezpieczeniowej wzrosły o 5,38%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 26,87 zł z każdych 100 zł składki

Łącznie koszty administracyjne i akwizycji poniesione przez zakłady ubezpieczeń w III kwartałach 2019 r. wyniosły 12,48 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrosły o 5,16%, tj. o 0,61 mld zł.

Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

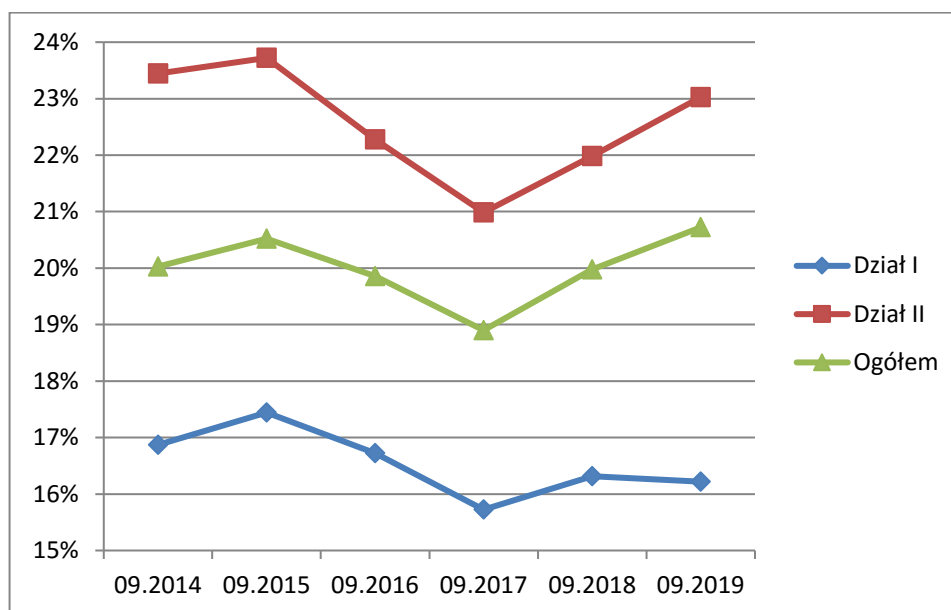
Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz).

W trakcie III kwartałów 2019 roku koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 9,74 mld zł i były wyższe o 5,26% w stosunku do analogicznego okresu 2018 roku (wzrost o 0,49 mld zł z kwoty 9,25 mld zł). Koszty akwizycji łącznie stanowiły 20,72% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń.

- Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 2,58 mld zł (spadek o 0,10 mld zł z kwoty 2,68 mld zł, tj. o 3,68% w stosunku do III kw. 2018 r.) i stanowiły 16,22% składki przypisanej brutto działu I.
- Koszty akwizycji w dziale II wyniosły 7,16 mld zł (wzrost o 0,59 mld zł z kwoty 6,57 mld zł, tj. o 8,91% w stosunku do III kw. 2018 r.) i stanowiły 23,02% składki przypisanej brutto działu II.

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów akwizycji jako procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

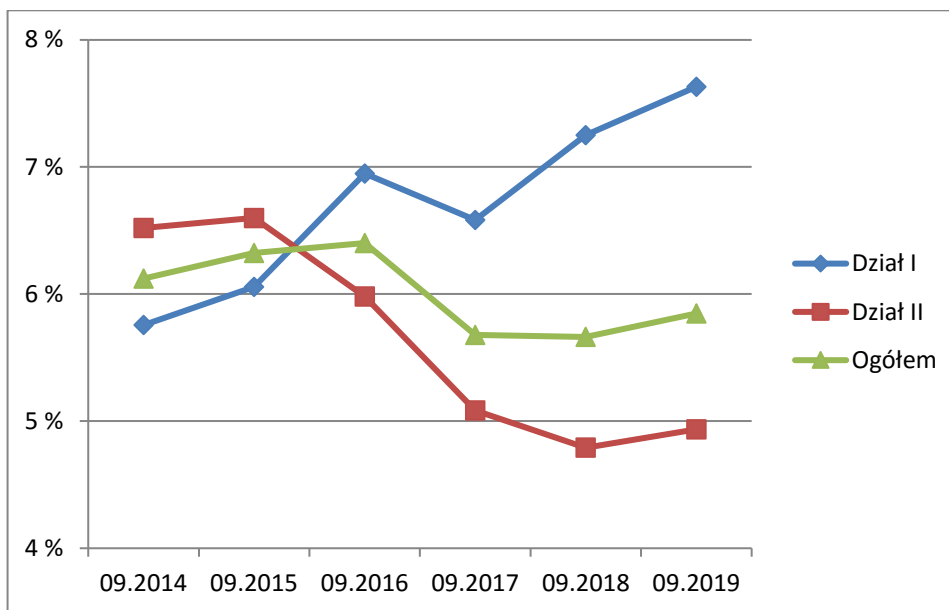
Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp.

Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2019 roku wyniosły 2,75 mld zł i były wyższe o 4,79% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku (wzrost o 0,13 mld zł, z kwoty 2,62 mld zł). Koszty te ogółem stanowiły 5,85% składki przypisanej brutto całego sektora ubezpieczeń (5,66% w III kw. 2018 r.).

- Koszty administracyjne w dziale I wyniosły 1,21 mld zł (wzrost o 0,02 mld zł, z kwoty 1,19 mld zł, tj. o 1,98% w stosunku do III kw. 2018 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto działu I wyniósł 7,63% (7,25% w III kw. 2018 r.).
- Koszty administracyjne w dziale II wyniosły 1,53 mld zł (wzrost o 0,10 mld zł, z kwoty 1,43 mld zł, tj. o 7,12% w stosunku do III kw. 2018 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto działu II wyniósł 4,94% (4,79% w III kw. 2018 r.).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów administracji jako procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3. Wyniki zakładów ubezpieczeń

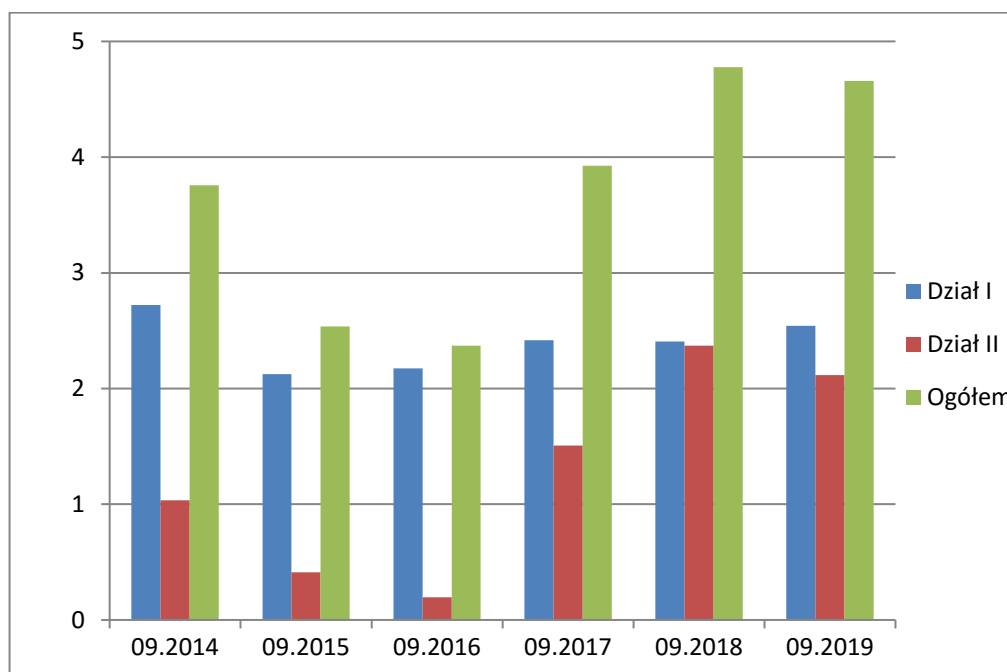
2.3.1. Wynik techniczny

Na koniec III kwartałów 2019 roku zakłady ubezpieczeń odnotowały zysk techniczny na poziomie 4,66 mld zł, co oznacza spadek o 2,50%, tj. o 0,12 mld zł w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Na gorszą rentowność techniczną całego sektora wpłynął spadek w dziale II ubezpieczeń, gdyż zakłady działu I odnotowały wzrost zysku technicznego.

Zysk techniczny sektora ubezpieczeń był niższy o 2,50%

- W dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 2,54 mld zł (wzrost o 5,61%, tj. o 0,13 mld zł w stosunku do III kw. 2018 r.).
- W dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk techniczny wyniósł 2,12 mld zł (spadek o 10,74%, tj. o 0,25 mld zł w stosunku do III kw. 2018 r.).

Wykres 12. Wynik techniczny w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W III kwartałach 2019 roku w dziale I nastąpił wzrost zysku technicznego o 5,61% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, na poprawę wyniku technicznego w dziale I w stosunku do III kw. 2018 r. wpłynął przede wszystkim wzrost wyniku w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,17 mld zł, tj. o 34,78%, (z 0,48 mld zł do 0,65 mld zł). Nieznaczny wzrost wyniku wystąpił również w grupie 4 (ubezpieczenia rentowe) – o 0,02 mld zł (z 0,01 do 0,03 mld zł) oraz w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,01 mld zł, tj. 1,03%, (z 1,44 mld zł do 1,46 mld zł).

Poprawa wyniku technicznego w grupie 1 związana była głównie ze wzrostem składki przypisanej brutto (o 0,23 mld zł).

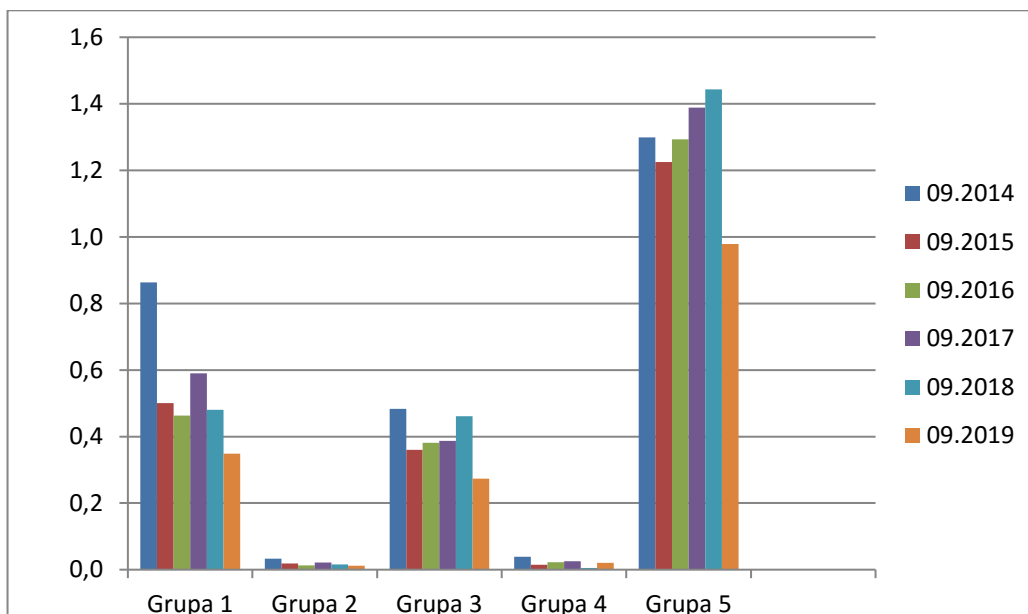
Pogorszenie wyniku technicznego w dziale I nastąpiło jedynie w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 0,07 mld zł, tj. 15,16%, (z 0,46 mld zł do 0,39 mld zł) i związane było ze spadkiem składki przypisanej brutto o 1,04 mld zł.

Poprawa wyniku technicznego w grupach 1 i 5 zmniejszyła negatywny wpływ spadku w grupie 3 na wynik techniczny działu I.

W strukturze wyniku technicznego działu ubezpieczeń na życie udział grupy 5 wyniósł 57,39%, udział grupy 1 – 25,48%, zaś udział grupy 3 – 15,40%.

**W dziale I
nastąpił wzrost
wyniku
technicznego
o 5,61%**

Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W III kwartałach 2019 roku w dziale II nastąpił spadek zysku technicznego o 10,74% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, największe pogorszenie wyniku technicznego działu II nastąpiło w grupie 3 (auto-casco) – o 0,25 mld zł, tj. 42,79% (z 0,59 mld zł do 0,34 mld zł) oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) – o 0,22 mld zł, tj. 96,90% (z 0,23 mld zł do 0,01 mld zł).

Główną przyczyną gorszej rentowności osiągniętej w grupie 3 był wzrost odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto o 0,46 mld zł oraz zwiększenie się kosztów działalności ubezpieczeniowej o 0,17 mld zł. Na spadek wyniku technicznego w grupie 8 wpływ miał przede wszystkim wzrost odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto o 0,23 mld zł.

Największy wzrost odnotowano w grupie 10 (OC komunikacyjne) – o 0,29 mld zł, tj. o 66,11% (z 0,44 mld zł do 0,74 mld zł), w grupie 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, nieujętej w grupach 10-12) – o 0,04 mld zł, tj. o 47,27% (z 0,09 mld zł do 0,13 mld zł) oraz w grupie 18 (ubezpieczenia świadczenia pomocy) – o 0,04 mld zł, tj. 41,09% (z 0,09 do 0,12 mld zł).

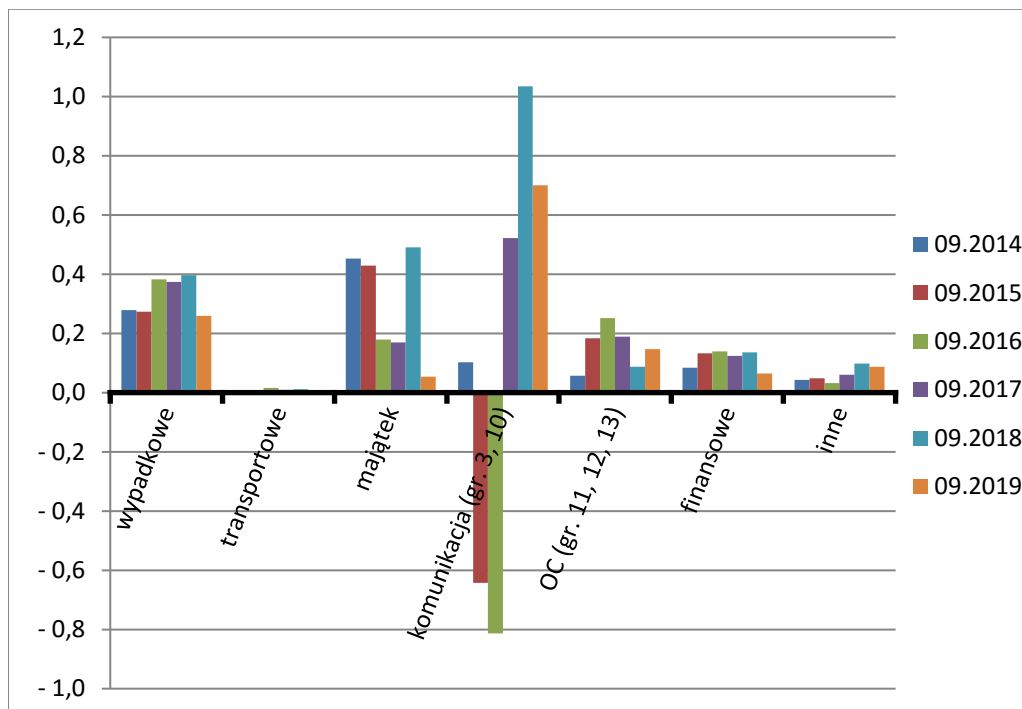
Wzrost zysku technicznego w grupie 10 spowodowany był przede wszystkim zmniejszeniem się odszkodowań i świadczeń o 0,24 mld zł, na co wpływ miał głównie spadek zmiany stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania

W dziale II nastąpił spadek wyniku technicznego o 10,74%

i świadczenia brutto o 0,66 mld zł. Natomiast na zwiększenie się zysku technicznego w grupie 13, podobnie jak w przypadku grupy 18, wpływ miał głównie wzrost składki przypisanej brutto (odpowiednio o 0,15 mld zł i o 0,10 mld zł).

W strukturze wyniku technicznego w dziale II udział grupy 10 wyniósł 35,98%, udział grupy 1 – 17,47%, udział grupy 3 – 16,56%, zaś udział grupy 9 – 10,03%.

Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

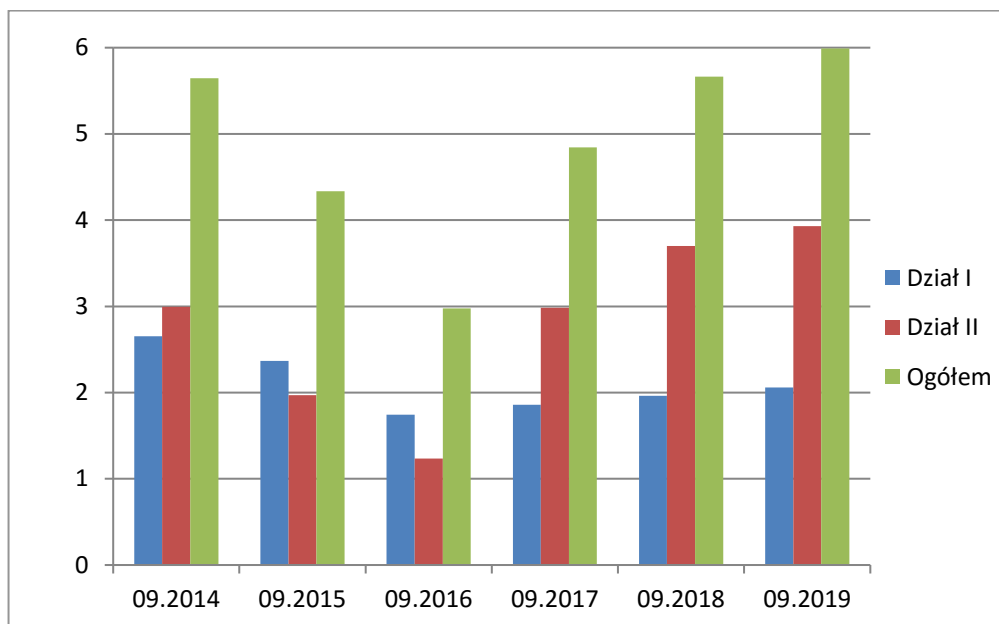
2.3.2. Wynik finansowy netto

W okresie III kwartałów 2019 roku wynik finansowy netto sektora ubezpieczeń wyniósł 5,99 mld zł i wzrósł o 5,78%, tj. o 0,33 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, przy czym wzrost odnotowano zarówno w dziale I, jak i w dziale II.

- Wynik finansowy netto działu I wyniósł 2,06 mld zł i w porównaniu z III kw. 2018 r. wzrósł o 4,94%, tj. o 0,10 mld zł (96,94 mln zł).
- Wynik finansowy netto działu II osiągnął wartość 3,93 mld zł i w odniesieniu do III kw. 2018 r. wzrósł o 6,23%, tj. o 0,23 mld zł (230,57 mln zł).

Wynik finansowy sektora ubezpieczeń wzrósł o 5,78%

Wykres 15. Wynik finansowy netto w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego (brutto lub netto) przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem, czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń, bądź z działalności ubezpieczeniowej.

Tabela 3. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w III kw. 2019 r.

Nazwa wskaźnika ³	Ogółem	Dział I	Dział II
Ujęcie za 9 miesięcy			
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	12,75%	12,96%	12,64%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	15,73%	18,22%	14,68%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	3,12%	2,18%	4,04%
Ujęcie za ostatnie 12 miesięcy			
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	11,16%	11,99%	10,74%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	18,73%	22,71%	17,03%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	3,62%	2,65%	4,56%

³ Rentowność sprzedaży (ROS) - wskaźnik informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto.

Rentowność kapitałów własnych (ROE) - wskaźnik będący relacją wyniku finansowego netto do średniej wartości kapitałów własnych.

Rentowność aktywów (ROA) - wskaźnik stanowi relację wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów.

3. Bilans zakładów ubezpieczeń

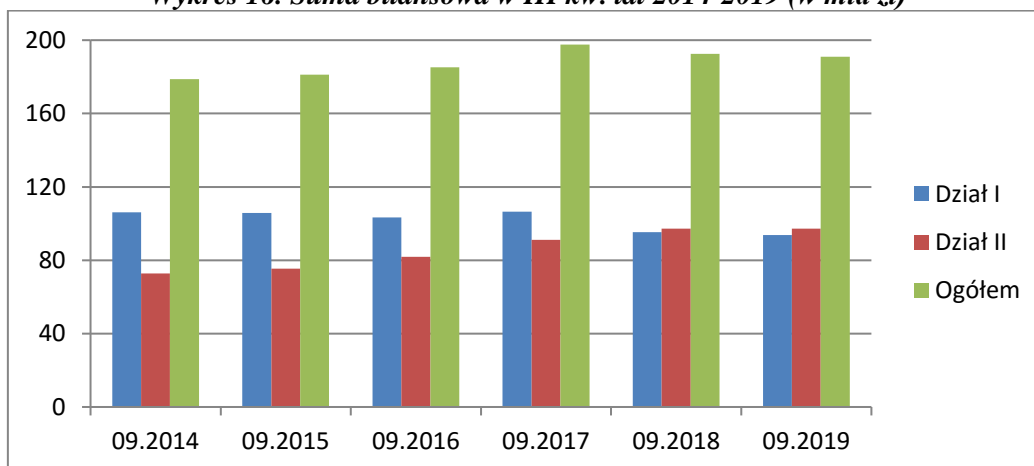
3.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2019 r. wyniosła 190,98 mld zł, w tym w dziale I: 93,70 mld zł, a w dziale II: 97,28 mld zł.

W badanym okresie w stosunku do III kwartałów 2018 r. niewielki wzrost aktywów odnotowano jedynie w zakładach działu II (o 0,02%).

Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem wyniosły prawie 191 mld zł

Wykres 16. Suma bilansowa w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 61,69% sumy bilansowej działu I i działu II łącznie.

Główną pozycję aktywów zakładów ubezpieczeń stanowiły lokaty

Tabela 4. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2018 i 2019 r.

Wyszczególnienie	09.2018	09.2019	Zmiana w%	Zmiana w mld zł	Udział w dziale
Dział I	99,12	93,70	-5,47 %	-5,42	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,41	0,48	17,07 %	0,07	0,51 %
lokaty B	40,91	39,92	-2,42 %	-0,99	42,60 %
lokaty C	53,63	49,23	-8,20 %	-4,40	52,54 %
Należności	0,99	0,80	-19,19 %	-0,19	0,85 %
inne składniki aktywów	0,55	0,44	-20,00 %	-0,11	0,47 %
rozliczenia międzyokresowe	2,62	2,83	8,02 %	0,21	3,02 %
Dział II	96,68	97,28	0,62 %	0,60	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	1,13	1,14	0,88 %	0,01	1,17 %
lokaty B	76,10	77,89	2,35 %	1,79	80,07 %
Należności	9,60	8,48	-11,67 %	-1,12	8,72 %
inne składniki aktywów	1,34	0,72	-46,27 %	-0,62	0,74 %
rozliczenia międzyokresowe	8,50	9,04	6,35 %	0,54	9,29 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.1.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń

Lokaty bilansowe zakładów ubezpieczeń (z poz. B i C) na koniec III kwartałów 2019 r. wyniosły 167,04 mld zł.

Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2019 r. wyniosła 117,81 mld zł. Główną pozycję w strukturze lokat stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (64,20%), lokaty w jednostkach podporządkowanych (16,84%) oraz lokaty z tytułu udziałów, akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (13,56%).

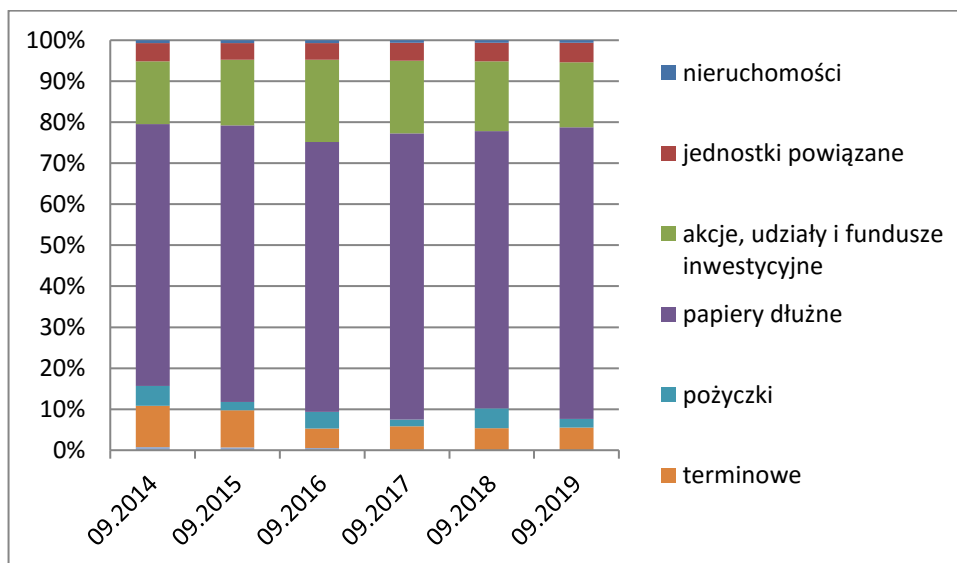
Odrębnie przedstawione zostały aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego (lokaty C bilansu) w dziale I.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Lokaty z pozycji B aktywów

W III kwartałach 2019 r., lokaty z pozycji B aktywów działu I wyniosły 39,92 mld zł, a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 42,60%. Największy udział w lokatach pozycji B działu I stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (71,15%) oraz udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (15,90%).

Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Lokaty z pozycji C aktywów

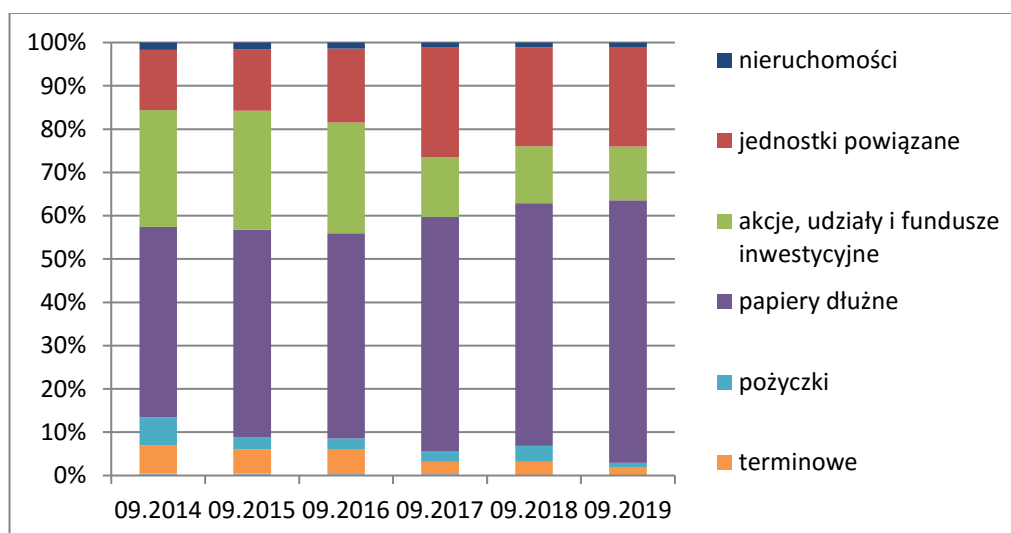
W III kwartałach 2019 r., aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego (lokaty C bilansu) wynosiły 49,23 mld zł, a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 52,54% (55,22% lokat działu I).

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wartość lokat z pozycji B aktywów na dzień 30 września 2019 r. wyniosła 77,89 mld zł, a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 80,07%.

Największy udział w lokatach pozycji B aktywów stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (60,64%), lokaty w jednostkach podporządkowanych (23,02%) oraz udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (12,36%).

Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym w sumie bilansowej na koniec III kwartałów 2019 r. wyniósł 70,37%, przy czym w dziale I osiągnął 84,11%, a w dziale II 57,13%.

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto oraz kapitały własne

Tabela 5. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2018 i 2019 r.

Wyszczególnienie	09.2018	09.2019	Zmiana w%	Zmiana w mld zł	Udział w dziale
Dział I	99,12	93,70	-5,47%	-5,42	100,00%
kapitały własne	10,92	11,08	1,47%	0,16	11,82%
zobowiązania podporządkowane	0,00	0,02	-	0,02	0,02%
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	82,82	78,82	-4,83%	-4,00	84,12%
oszacowane regresy i odzyski	0,00	0,00	-	0,00	0,00%
pozostałe rezerwy	1,21	1,20	-0,83%	-0,01	1,28%
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,14	0,13	-7,14%	-0,01	0,14%
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	3,60	2,04	-43,33%	-1,56	2,18%
rozliczenia międzyokresowe	0,43	0,42	-2,33%	-0,01	0,45%
Dział II	96,68	97,28	0,63%	0,60	100,00%
kapitały własne	24,98	27,38	9,60%	2,40	28,15%
zobowiązania podporządkowane	2,97	3,26	9,65%	0,29	3,35%
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	52,11	55,58	6,66%	3,47	57,13%
oszacowane regresy i odzyski	0,41	0,41	-0,64%	0,00	0,42%
pozostałe rezerwy	1,39	1,69	21,35%	0,30	1,74%
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,99	0,96	-3,10%	-0,03	0,99%
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	11,71	5,81	-50,42%	-5,90	5,97%
rozliczenia międzyokresowe	2,93	3,02	2,95%	0,09	3,10%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

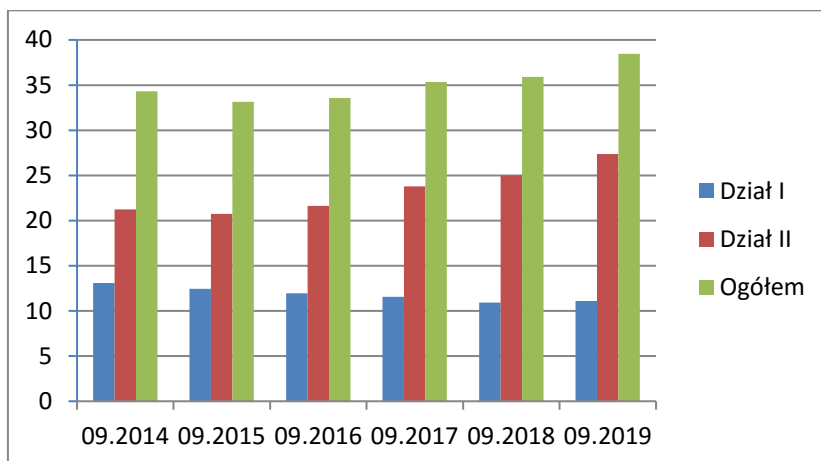
3.2.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Drugą, co do wielkości pozycją w strukturze pasywów były kapitały własne, które na koniec III kwartałów 2019 r. wyniosły 38,47 mld zł. Ich udział w pasywach wyniósł 20,14% (w dziale I – 11,83%, a w dziale II – 28,15%).

- Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na życie po III kwartałach 2019 r. wyniosła 11,09 mld zł.
- Wartość kapitałów własnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych na koniec badanego okresu wyniosła 27,38 mld zł.

Wartość kapitałów własnych ogółem wyniosła 38,47 mld zł

**Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w III kw. lat 2014-2019
(w mld zł)**

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Kapitał podstawowy zakładów ubezpieczeń na dzień 30 września 2019 r. stanowił 16,30% kapitałów własnych. Wynosił on 6,27 mld zł (w Dziale I – 2,92 mld zł, a w Dziale II – 3,35 mld zł).

■ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2019 r. wyniosła 3,95 mld zł (1,70 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,25 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 63,04% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 58,39% w dziale I oraz 67,09% w dziale II).

Zagraniczni akcjonariusze posiadają inwestycje w kapitałach 39 krajowych zakładów ubezpieczeń, przy czym zajmują dominującą pozycję (powyżej 51% kapitału) w przypadku 37 krajowych zakładów ubezpieczeń (17 w dziale I i 20 w dziale II).

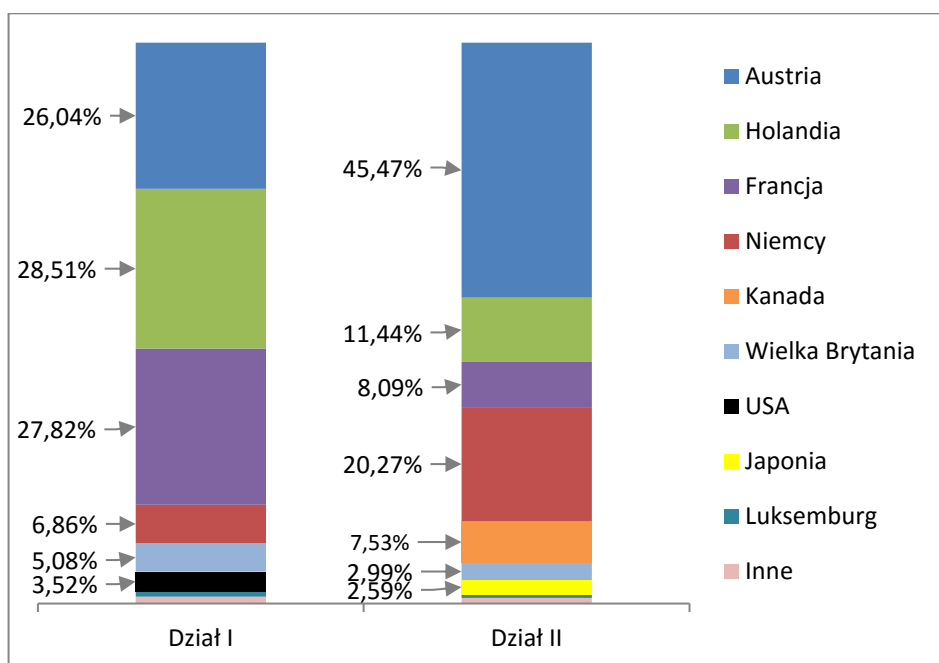
Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 13 krajów dominował kapitał austriacki (inwestycje w 9 zakładach ubezpieczeń o łącznej wartości 1,47 mld zł, co stanowiło 37,09% wartości inwestycji zagranicznych). Na drugim miejscu uplasował się kapitał holenderski, który zainwestował kwotę 0,74 mld zł w 6 zakładach ubezpieczeń, co stanowiło 18,80% wartości inwestycji zagranicznych. Na kolejnych pozycjach ze znacznym udziałem w inwestycjach zagranicznych znalazł się kapitał francuski (inwestycje w 4 zakładach wynoszące 0,66 mld zł – 16,60%) oraz niemiecki (inwestycje w 9 zakładach wynoszące 0,57 mld zł – 14,49%).

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych dominował kapitał austriacki

W porównaniu do III kwartałów 2018 r. inwestycje zwiększył kapitał austriacki oraz holenderski w związku z odkupieniem zakładów działu II od inwestora niemieckiego. Oprócz kapitału niemieckiego zmniejszeniu uległ również kapitał francuski, który odsprzedał udziały w zakładach działu I i II polskiemu udziałowcowi.

Inwestorzy z trzech krajów zaangażowani w dziesięciu zakładach ubezpieczeń uzyskali prawie 83,0% udziału wszystkich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń działu I. Był to kapitał holenderski (28,51%), francuski (27,82%) i austriacki (26,04%). W dziale II inwestorzy z dwóch krajów (inwestycje w jedenastu zakładach ubezpieczeń) uzyskali prawie 66,0% udziału inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym. Był to kapitał austriacki (45,47%) i niemiecki (20,27%).

Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń wg stanu na 30 września 2019 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

Na dzień 30 września 2019 r. wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto dla celów rachunkowości zakładów ubezpieczeń wyniosła 148,27 mld zł.

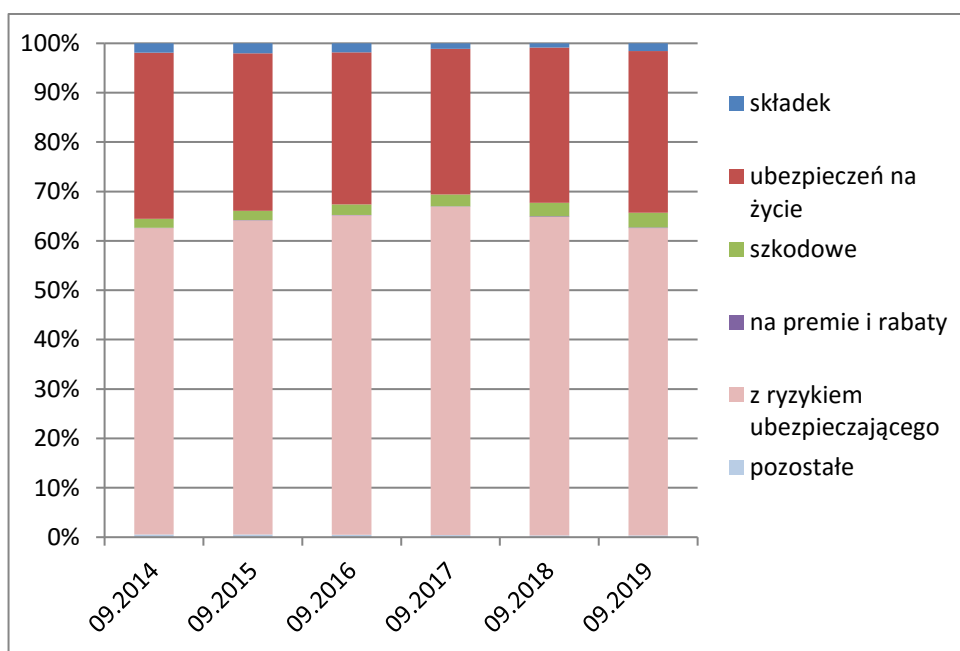
■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2019 r. wyniosła 79,07 mld zł.

W dziale I najwyższy udział w strukturze rezerw posiadała rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający

Na dzień 30 września 2019 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń działu I dominującą pozycję zajmowały rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące odpowiednio 62,22% oraz 32,75% rezerw.

Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

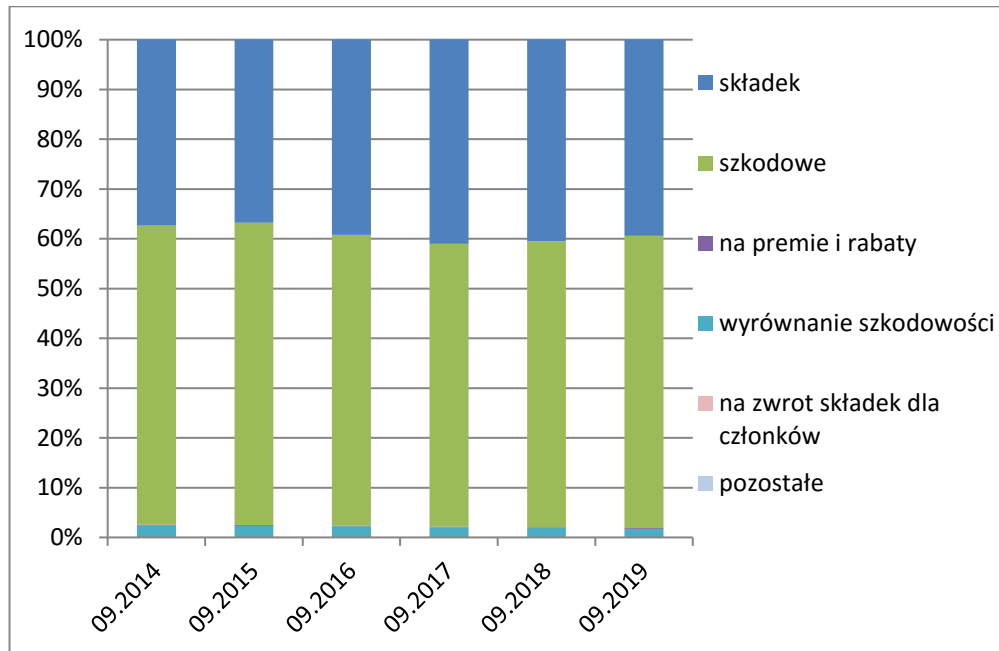
■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto na koniec III kwartałów 2019 r. wyniosła 69,20 mld zł.

W strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II, na dzień 30 września 2019 r. dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (rezerwy szkodowe) oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące odpowiednio 58,69% oraz 39,43%.

W dziale II najvyšszy udział w strukturze rezerw posiadała rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w III kw. lat 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

4. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są posiadać odpowiednie środki własne na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych, tj.:

- dopuszczone środki własne (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. *Solvency Capital Requirement – SCR*) oraz
- dopuszczone podstawowe środki własne (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. *Minimum Capital Requirement – MCR*).

Zakłady ubezpieczeń wg stanu na 30 września 2019 r. nie zastosowały korekty dopasowującej oraz korekty z tytułu zmienności do odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, a także środków przejściowych dotyczących stóp procentowych wolnych od ryzyka oraz dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Mając na uwadze, iż wartość minimalnego wymogu kapitałowego nie może być niższa niż określona kwotowo wielkość nieprzekraczalnego dolnego progu minimalnego wymogu kapitałowego (AMCR), dla niektórych zakładów ubezpieczeń wartość minimalnego wymogu MCR może być wyższa niż wartość kapitałowego wymogu wypłacalności SCR.

Wymóg posiadania pokrycia wymogów kapitałowych nie dotyczy TUV REJENT-LIFE, który na mocy art. 480 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej funkcjonuje jako małe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, a zatem zgodnie z art. 109 ust. 5 tejże ustawy nie mają do niego zastosowania przepisy ustawy dotyczące kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego. Biorąc pod uwagę powyższe, nie uwzględniono Towarzystwa w zestawieniach dotyczących pokrycia wymogów kapitałowych.

4.1. Struktura środków własnych

Zgodnie z art. 240 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, środki własne zakładu ubezpieczeń i zakładu reasekuracji stanowią sumę podstawowych środków własnych oraz uzupełniających środków własnych. Środki własne krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji składają się wyłącznie z podstawowych środków własnych. Uwzględniając cechy jakościowe określone w art. 245 ust. 2 ww. ustawy, środki własne kwalifikowane są do trzech kategorii, przy czym kategoria 1 to środki własne o najwyższej jakości.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale I dominują podstawowe środki własne

kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 30 września 2019 r. stanowiły 99,62% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

W 20 zakładach ubezpieczeń działu I środki własne kategorii 1 – nieograniczone – stanowiły 100%.

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale II najwyższy udział mają podstawowe środki własne kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 30 września 2019 r. stanowiły 91,13% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

W 15 zakładach ubezpieczeń działu II dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) były w 100% podstawowymi środkami własnymi kategorii 1 – nieograniczonymi.

Podstawowe środki własne kategorii 2 występowały w 14 zakładach ubezpieczeń działu II i stanowiły 8,59% sumy dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR. Składały się na nie wyłącznie zobowiązania podporządkowane.

4.2. Struktura ryzyka według kapitałowego wymogu wypłacalności

Wszystkie zakłady ubezpieczeń wyznaczyły kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 30 września 2019 r. za pomocą formuły standardowej. Zakłady ubezpieczeń nie stosowały parametrów specyficznych. Poniżej przedstawiono informację o strukturze kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na główne moduły i podmoduły ryzyka.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Dla działu I największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka⁴:

- ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie stanowiące 87,79% (wzrost w stosunku do stanu na dzień 30 września 2018 r. o 2,88 pkt proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 35,30% (spadek w stosunku do stanu na dzień 30 września 2018 r. o 3,95 pkt proc.).

Na dzień 30 września 2019 r. w ramach modułu ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie zakładów ubezpieczeń działu I największy udział miały następujące podmoduły ryzyka:

⁴ Ostateczna wartość wymogu SCR jest mniejsza niż suma wymogów kapitałowych dla poszczególnych modułów ryzyka ze względu na efekt dywersyfikacji pomiędzy modułami ryzyka oraz ze względu na dostosowanie z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat.

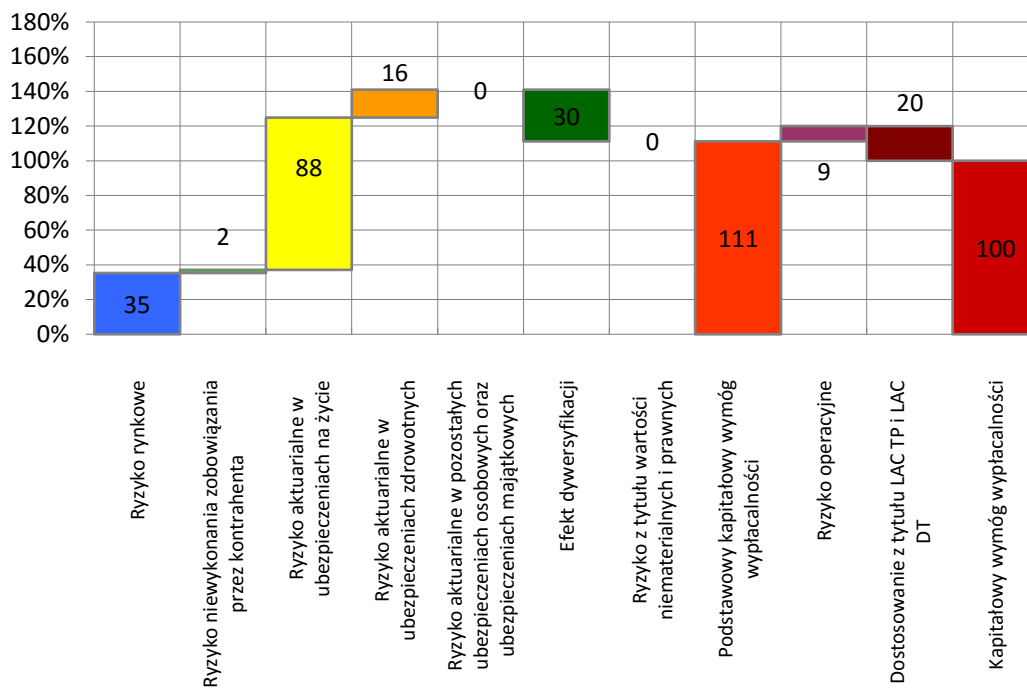
- ryzyko związane z rezygnacjami z umów (64,37%),
- ryzyko śmiertelności (28,83%),
- ryzyko wydatków w ubezpieczeniach na życie (16,37%),
- ryzyko katastroficzne w ubezpieczeniach na życie (14,89%).

W strukturze modułu ryzyka rynkowego działu I głównymi podmodułami były:

- ryzyko cen akcji (52,56%),
- ryzyko koncentracji aktywów (37,24%),
- ryzyko stopy procentowej (25,35%),
- ryzyko spreadu kredytowego (24,96%).

Należy zwrócić uwagę, iż niektóre zakłady ubezpieczeń w dziale I przy obliczaniu wymogu SCR nie uwzględniły każdego z aktywów bazowych przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania i innych inwestycji w formie funduszy (nie stosowały metody opartej na ocenie ze względu na pierwotne ryzyko). Zakłady ubezpieczeń, które nie zastosowały metody opartej na ocenie ze względu na pierwotne ryzyko uwzględniły całą wartość funduszy jako akcje typu 2 w ryzyku cen akcji.

Wykres 23. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30 września 2019 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Dla działu II największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową na dzień 30 września 2019 r. miały następujące moduły ryzyka:

- ryzyko aktuarialne w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych stanowiące 62,09% (spadek w stosunku do stanu na dzień 30 września 2018 r. o 1,59 pkt proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 54,71% (wzrost w stosunku do stanu na dzień 30 września 2018 r. o 1,89 pkt proc.).

W ramach modułu ryzyka aktuarialnego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych zakładów ubezpieczeń działu II największy udział miały poniższe podmoduły ryzyka:

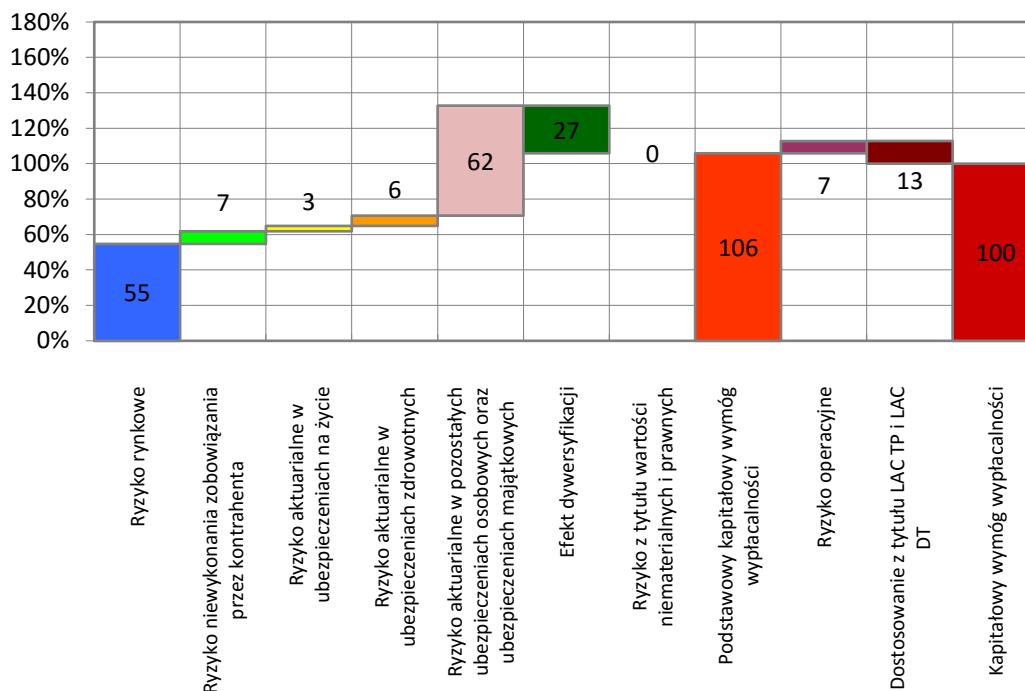
- ryzyko składki i rezerw (91,07%),
- ryzyko katastroficzne (20,71%).

W strukturze modułu ryzyka rynkowego działu II głównymi podmodułami były:

- ryzyko cen akcji (59,03%),
- ryzyko koncentracji aktywów (55,43%),
- ryzyko spreadu kredytowego (15,58%),
- ryzyko walutowe (13,12%).

Wysoki udział ryzyka cen akcji i ryzyka koncentracji aktywów w dziale II wynikał przede wszystkim z posiadania przez zakłady ubezpieczeń udziałów kapitałowych w innych zakładach ubezpieczeń i instytucjach finansowych.

Wykres 24. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30 września 2019 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

4.3. Wskaźniki wypłacalności

■ Wskaźniki wypłacalności w skali sektora

Wskaźniki wypłacalności odnoszące się do minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w skali całego sektora ubezpieczeń, według stanu na dzień 30 września 2019 r., kształtują się na poziomie: 667,18% w przypadku minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz 237,15% w przypadku kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). W stosunku do stanu na dzień 30 września 2018 r. oba wskaźniki wypłacalności zmniejszyły się: wskaźnik odnoszący się do SCR o 39 pkt proc., zaś wskaźnik odnoszący się do MCR o 115 pkt proc. Głównymi przyczynami tych spadków był wzrost przewidywanych dywidend, które obniżyły wartość środków własnych całego sektora oraz wzrost wymogów kapitałowych (SCR o 2,10 mld zł oraz MCR o 0,71 mld zł) w stosunku do stanu na dzień 30 września 2018 r., w szczególności wymogu SCR dla ryzyka koncentracji aktywów.

Wskaźniki wypłacalności sektora na poziomie: 667,18% (MCR), 237,15% (SCR)

Tabela 6. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń

Pozycja	Dział I			Dział II			Ogółem		
	09.2017	09.2018	09.2019	09.2017	09.2018	09.2019	09.2017	09.2018	09.2019
Wskaźnik wypłacalności (SCR)	338%	341%	311%	248%	247%	206%	278%	276%	237%
Wskaźnik wypłacalności (MCR)	959%	966%	878%	719%	694%	573%	803%	782%	667%

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Współczynnik wypłacalności wyznaczony jako stosunek odpowiednich dopuszczonych środków własnych ponad wymóg kapitałowy⁵ na dzień 30 września 2019 r. wyniósł dla działu I – 310,07%, dla działu II – 205,26%.

⁵ Wymóg kapitałowy odpowiada sumie po poszczególnych zakładach ubezpieczeń wyższej z wartości: kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR) oraz minimalny wymóg kapitałowy (MCR).

Spis tabel

<i>Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2018 i 2019 r.</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2018 i 2019 r.</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 3. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w III kw. 2019 r.</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 4. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2018 i 2019 r.</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 5. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2018 i 2019 r.</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 6. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń</i>	<i>37</i>

Spis wykresów

<i>Wykres 1. Składka przypisana brutto w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	5
<i>Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kw. lat 2014-2019</i>	7
<i>Wykres 3. Dynamika składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kw. lat 2018 i 2019</i>	9
<i>Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kw. lat 2014-2019</i>	10
<i>Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	11
<i>Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2014-2019</i>	12
<i>Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według typów ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2014-2019</i>	13
<i>Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2018 i 2019 r.</i>	14
<i>Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	15
<i>Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kw. lat 2014-2019</i>	16
<i>Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kw. lat 2014-2019</i>	17
<i>Wykres 12. Wynik techniczny w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	18
<i>Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	19
<i>Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	20
<i>Wykres 15. Wynik finansowy netto w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	21
<i>Wykres 16. Suma bilansowa w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	23
<i>Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w III kw. lat 2014-2019</i>	24
<i>Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w III kw. lat 2014-2019</i>	25
<i>Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w III kw. lat 2014-2019 (w mld zł)</i>	27
<i>Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń wg stanu na 30 września 2019 r.</i>	28
<i>Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w III kw. lat 2014-2019</i>	29

<i>Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w III kw. lat 2014-2019</i>	<i>30</i>
<i>Wykres 23. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30 września 2019 r.</i>	<i>34</i>
<i>Wykres 24. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30 września 2019 r.</i>	<i>36</i>

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
ul. Piękna 20
00-549 Warszawa

tel. (48) 22 262 50 00
fax (48) 22 262 51 11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl